

Torsångs Hembygdsförening

c/o Mark Morehouse, Huginvägen 15, 781 94 Borlänge

Borlänge kommun

781 81 Borlänge

Till

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen

Box 69

131 07 Nacka

ÖVERKLAGANDE

av Borlänge kommuns, kommunfullmäktige, beslut den 10 december 2019, § 215, dnr 2019/237, ang. antagande av detaljplan för Uvbergsviken, inom Torsång, delplan 2.

YRKANDE

Torsångs Hembygdsförening får härmed överklaga rubricerat kommunens beslut och yrkar att Mark- och miljödomstolen ("MMD") upphäver beslutet.

GRUNDER

1. Kommunens beslut att i den ovan angivna detaljplanen ("Detaljplanen") upphäva strandskyddet är inte förenligt med strandskyddsbestämmelserna.

1.1 I Detaljplanen har kommunen, till förmån för ny, privat bostadsbebyggelse, upphävt det strandskydd som gäller enligt 7 kap MB.

Av kommunen redovisade handlingar i det aktuella planärendet framgår emellertid inte att de rekvisit som krävs enligt PBL 4 kap 17 § och MB 7kap 18c-18g §§, för ett upphävande av strandskydd, är uppfyllda.

2. **Kommunen har brutit i sin utredningsskyldighet eftersom det i planärendet saknas tillförlitlig redovisning och analys varför strandskyddet måste upphävas och varför det strandskyddade området måste ianspråkats för privat bostadsbyggande.**

2.1 Med hänsyn till den restriktiva tillämpning av strandskyddsbestämmelserna som gäller, ställs höga krav på den utredning som kommunen måste presentera för att visa att planen är förenlig med strandskyddsbestämmelserna.

Kommunen har inte heller redovisat några närmare överväganden i vad avser en alternativ utformning av planen, som skulle kunna tillgodose intresset av att uppföra bostäder på ett sätt som medför en lämplig markanvändning, samtidigt som strandskyddsintresset tillgodoses.

Kommunen har inte presenterat något underlag vad angår alternativ placering av de aktuella bostäderna. Detta trots att det i närområdet finns stora arealer bebyggbar mark som är föremål för pågående, planerad eller möjlig detaljplaneläggning. Bland annat inom näraliggande exploateringsområde Uvberget äger kommunen stora markarealer som lämpligen kan ianspråkats för bostäder, utan att komma i konflikt med strandskyddsbestämmelserna.

Av kommunen upprättad handling i detaljplaneärendet den 21 oktober 2019 "Svar på återremiss 2019/237 Detaljplan för Uvbergsviken, delplan 2" anges följande: "Exploateringen på Uvberget har utifrån den översiktliga planeringen bedömts vara lämpligt." och " **Plan- och markkontoret bedömer det som mer lämpligt att planlägga Uvbergsviken först och därefter på berget. Infrastruktur, främst väg och vattenledning, finns redan vid viken och därför blir det mer samhällsekonomiskt rimligt att påbörja". (vår markering)**

Uppenbart är därför att det aktuella strandskyddade området inte behöver ianspråkats för byggnation, då det finns annan lämplig mark att tillgå.

Vad angår möjligheter att undvika byggnation inom det strandskyddade området har kommunen i samma skrivelse angivit följande:

"Ett annat hinder till att placera bostäderna utanför strandskyddat område är att kommunala vatten- och avloppsledningar grävts ner utifrån tidiga skisser (2008). Kommunen väljer därför att planera utifrån de rådande förutsättningarna och inte genomföra en flytt av ledningarna".

Tydligt framgår således att kommunen valt ett upphävande av strandskyddet med anledning av att kommunen felaktigt och i strid mot lag, tidigare vidtagit anläggningsarbeten inom strandskyddad mark och att det skulle vara förenat med egna kostnader att flytta ledningarna.

Att det skulle vara förenat med kostnader att flytta ledningarna för att undvika en exploatering av den strandskyddade marken utgör inte någon dispensgrund enligt MB.

2.2 Kommunen har därför inte i detaljplaneärendet visat att lagliga förutsättningar före-

ligger för ett upphävande av strandskyddet inom den aktuella marken.
Det kan även konstateras att kommunen inte haft ett tillräckligt och tillförlitligt underlag för sitt beslut att anta Detaljplanen.

3. Den antagna detaljplanen strider mot MB 3 kap 6 § och Riksintressen.

- 3.1 Den antagna detaljplanen berör ett *"Område för riksintresse för friluftsliv i Dalarnas län. FW 26 Runn med Ösjön, Vikasjön och Kyrkbyttjärn"*. (2016-12-12)
Särskilt betonas i skälen för denna del av Riksintresset i dess Värdebeskrivning vikten av försiktighet med *"strandnära exploateringar"* som kan påverka friluftslivet och landskapsbildningen. Man menar också att: *"Nyttjandet bygger på god tillgänglighet... Skydd av skog eller hänsynsfullt skogsbruk på öar och stränder är av värde för landskapsbildningen och friluftsupplevelsen."* I denna värdebeskrivning framhålls dessutom att: *"upplevelsen av detta i form av strandnära exploateringar eller icke hänsynsfullt skogsbruk reducerar värdet."*
- 3.2 Torsånga-bygdens unika historiska karaktär beskrivs i RAÄ:s sammanfattande värdetext kring Riksintresset (Torsånga-bygden [W 7] Torsånga sn. 6707/1487) - *"Odlingsbygd med fornlämningar från järnåldern"*.

I sammanfattningen heter det att Torsånga socken är: *"Den fornlämningsrikaste bygden i länet och ett av nyckelområdena vad gäller förståelsen för det forntida och medeltida samhällets framväxt. Historisk kontinuitet till 1800-talet delvis välbevarade agrarbebyggelse."*

Till dessa historiska värden av riksintresse som Värdebeskrivningen innehåller kan också tilläggas Torsånga-bygdens betydelse för Falu Koppargruva och dess bergsmansbygd. Det s.k. bytesbrevet från 1288, då Västerås stift byter tillbaka 1/8 brytningsrätt i *"Tiskasjöberget i Thorsangers socken"*, visar att gruvan från början låg inom socknens dåvarande utmarker. Bertil Boëthius menar t.ex. i sin avhandling om Kopparberget att bönderna i bygden från början bröt malmen och förädlade den till råkoppar enligt traditionella sambruksregler. Längre fram under medeltiden växte bondebergsmännens roll i brytningen av kopparmalmen och anläggandet av ett antal kopparhyttor inom Torsånga socken och de närliggande socknarna runt Runn och omkringliggande vattendrag.

Torsånga-bygden fick också en särställning för flottningen av gruvans väldiga behov av gruvved, timmer m.m. och den har säkerligen förekommit i större skala från 1600-talet till nutid. Den skulle dessutom komma att utvecklas ännu mer i samband med sågverksindustrins expansion med början i mitten på 1800-talet. Lämningarna från denna epok är många inom bygden och inte minst Kornäs kanal, som byggdes i epokens början för att sammanbinda Ösjön med Runn är värd att nämna.

Riksantikvarieämbetet har dessutom företagit undersökningar inom Torsånga-bygden som bl.a. visar på stenåldersbosättningsplatser, järnframställningsfynd, stensättningar m.m. inom eller intill det föreslagna exploateringsområdet. (Se t.ex. RAÄ littera = L1999:2637, 3734, 3857 samt 4266)

Detaljplanen berör en viktig del av denna unika bygd och påverkar påtagligt dess värde för att förstå de historiska sambanden från stenålder till ett modernt samhälle, liksom dess värde för natur- och friluftslivet i bygden.

Trots dessa väldokumenterade förhållanden har dessa riksintressen inte omnämnts i planhandlingarna mer än i förbigående. Det visar på en stor okänslighet i planmyndighetens agerande inför stora natur- och kulturvärden inom området.

Det måste bedömas som uppenbart att riksintresset påtagligt påverkas negativt av en exploatering för privat bostadsbebyggelse vid Uvbergsviken och Hagudden, dessutom helt intill en mindre allmän badplats.

4. Den antagna detaljplanen strider även mot övriga hushållningsbestämmelser i PBL och MB.

- 4.1 Mark som nyttjas som badplats och mark angränsande till sådan badplats ska inte användas för privat bostadbyggnation. Det finns endast ett fåtal badplatser i kommunen och den aktuella badplatsen är kommunens enda vid Ösjön/Runn. Ytterligare ny offentlig badplats måste bedömas som uteslutet att anlägga.

Den strandskyddade mark som avses exploateras och den intilliggande mark med bl.a. anlagda motionsspår som mycket frekvent nyttjas av allmänheten för rekreation och friluftsvksamhet är en unik resurs inom kommunen. Att exploatera denna mark för privata ändamål och på det sätt planen medger, innebär inte att marken används på det sätt som den är mest lämpad för.

En markanvändning enligt Detaljplanen är därför inte i överensstämmelse med PBL 2 kap 1-6 §§ och hushållningsbestämmelserna i MB (3 kap och 4 kap 1-8 §§MB).

- 4.2 Även i denna del saknas tillförlitlig redovisning i Förslaget. Någon MKB eller annat dokument som närmare beskriver på vilket sätt ovan angivna bestämmelser i PBL eller hushållningsbestämmelserna i MB iakttagits, har inte redovisats.

Torsång den 3 januari 2020

Torsångs Hembygdsförening

---

c/o Ordförande Mark Morehouse,
Huginvägen 15, 781 94 Borlänge